

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ธรรมะคือสัจจะ สัจจะมันมีสัจจะ สมมุติสัจจะ อริยสัจจะ วิมุตติสัจจะ เวลาสังขธรรมเกิดขึ้น เกิดขึ้นจากความเป็นจริง แต่ความเป็นจริง แต่เรามันไม่จริงใจ เราจริงตาม สมมุติสัจจะ เวลาจริงตามสมมุติสัจจะ เราเกิดมาโดยสมมุติ เราเกิดมาเป็นจริงโดยสมมุติใน สมมุติคือชั่วคราว เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ นี่สมมุติสัจจะ

เวลาอริยสัจจะ สังขธรรมความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติธรรมถึงขั้นสุดแห่งทุกข์ วิมุตติสัจจะ อันนั้นยังมีความสุข อย่างเลิศๆ แต่ความสุขอย่างเลิศมันละเอียดลึกซึ้งจนเราเข้าใจไม่ได้ เพราะมีคนถามทุกวัน นิพพานเป็นอย่างไร นิพพานเป็นอย่างไร

ถ้านิพพานเป็นอย่างไร เอ็งไม่รู้หรอก เอ็งรู้แต่ทุกข์ ทุกข์ในใจเอ็งรู้ แต่เราไม่รู้สัจจะอันนั้น แต่เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็พยายามจะประพฤติปฏิบัติสร้าง อานาจาสนาบารมีของเรา

คนเราเกิดมาจากพ่อจากแม่นะ เราเกิดมาจากสัจจะความจริงนะ เรามีพ่อแม่ แม่ พ่อแม่เกิดมา พ่อแม่มีลูกมาก็อยากให้ลูกเราประสบความสำเร็จ อยากให้ลูกเราเป็นคนดี อยากให้ลูกเป็นคนดี ลูกเราก็มีพ่อแม่ เวลาเรามีพ่อแม่ เราเกิดมา เกิดมาร่มโพธิ์ของในหลวง เราเกิดมามีความสุข พอสมควรในอัตราของแต่ละคน ถ้าคนเขาเกิดมาเขามีบุญกุศลของเขา เขาทำความสำเร็จของเขา เขาก็พยายามระลึกถึงใจ บุญคุณของแผ่นดินที่ให้เขาทำมาหากินของเขา เวลาคนเขาเกิดมา ทุกข์เกิดมายาก เราทำไมเกิดมาทุกข์เกิดมายากในแผ่นดินนี้ ทำไมเราเกิดทุกข์เกิดมาในแผ่นดินนี้ เกิดมาทุกข์ยากในแผ่นดินนี้ แต่เรายังมีชีวิตใจ เราก็ยังมีโอกาสประพฤติปฏิบัติใจ เราก็มี โอกาสทำมาหากินของเราใจ ถ้าเรามีโอกาสทำมาหากิน เห็นไหม

เวลาในหลวงท่านสิ้นไป ฟังร้องไห้ๆ แผ่นดินร่ำไห้ แผ่นดินร่ำไห้เพราะอะไรละ เพราะ ความดีของท่าน คนเรายอมจำนนกับความดีอันนั้น แล้วใครปฏิเสธไม่ได้ใจ แต่ความดีอย่างนั้น

ต้องคนจิตใจที่ยิ่งใหญ่ คนจิตใจที่ยิ่งใหญ่ทำสิ่งใด ทุกคนทำงานต้องประสบอุปสรรค ใครทำงานสิ่งใดแล้วมันจะประสบความสำเร็จไปทุกๆ เรื่องมันเป็นไปไม่ได้ใช่ไหม เราเกิดมา เกิดมาในสังคมใช่ไหม สังคมมีทั้งคนดีและคนเลวใช่ไหม สังคมที่คนเลว ที่ไหนมันมีความดี ที่ไหนมันมีผลประโยชน์ของมัน มันจะหาที่นั่นนะเป็นที่แสวงหาผลประโยชน์ของมันไง คนที่เขาทำคุณงามความดีที่ไหนมันก็เข้าไปแสวงหาผลประโยชน์ที่นั่นไง

แต่ในเมื่อจิตใจที่ยิ่งใหญ่ จิตใจที่เป็นธรรม ท่านก็มีหลักการของท่าน ท่านก็พยายามทำของท่านให้ประสบความสำเร็จของท่าน อุปสรรคมันมีทั้งนั้นนะ ที่ไหนก็มีคนดีและคนเลวผสมกันไปทั้งนั้นนะ คนดีและคนเลว ในคนคนหนึ่งก็ยังมิดีมีเลวในตัวของคนคนนั้น ถ้าเรามีสติมีปัญญาอย่างนี้ เราพยายามเอาสิ่งนี้มาเป็นคติธรรมกับเรา เป็นคติธรรมเป็นแบบอย่างไง ชาวไทยเราตอนนี้บอกเลย จะทำดีเพื่อพ่อ ทำดีเพื่อพ่อ

ถ้าทำดี ทำดีก็เป็นผลของเราไง เวลาทำดีเพื่อพ่อ ทำเพื่อพ่อของเรา แต่ในครอบครัวเรามีความสุข เขาทำดีเพื่อพ่อ เขาร่ำรวยของเขา เขาทำดีเพื่อพ่อ เขาได้ยศถาบรรดาศักดิ์ของเขา เพราะความดีของเขาให้ผลกับเขาๆ นี่เราทำดีเพื่อพ่อ ทำดีเพื่อพ่อ ผลความดีก็เป็นของผู้กระทำนั้น เห็นไหม ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ฉะนั้น เราเกิดกับร่มโพธิ์ร่มไทรที่เป็นคุณงามความดี มันเป็นบุญกุศลมันเป็นโอกาสไง แล้วเวลาเติบใหญ่ เวลาเติบใหญ่ให้สัมภาระเสียดยเราเกิดไม่ทัน เกิดมาก็ท่านชราภาพแล้ว เห็นแต่พ่อแม่เล่าให้ฟัง พ่อแม่เล่าให้ฟัง

นี่เขาไม่เห็น แล้วรุ่นต่อไปก็ไม่เห็น ตอนนี้ประวัติศาสตร์แล้ว ใครจะไม่เห็นมันเป็นประวัติศาสตร์แล้ว ที่นี้ประวัติศาสตร์นี้เราเกิดมาร่วมบุญด้วยกัน เราเกิดมาแล้วเรามีอำนาจวาสนา เราเกิดมาได้เห็น ได้เห็นเพราะตำรับตำราสอนไว้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน สิ่งที่ปรินิพพาน พระอรหันต์บอกเลย บอกไปปรินิพพานที่เมืองเล็กเมืองน้อย ให้ไปนครราชคฤห์ เมืองที่ยิ่งใหญ่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกที่นั่นมันเมืองที่ยิ่งใหญ่ แต่ก่อนไม่มีเวลากลางวันกลางคืนเลย คนพลุกพล่านมากเลย สรรพสิ่งในโลกเป็นอนิจจัง ความแปรสภาพของมันไป ความแปรสภาพของมันไป เห็นไหม ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายืนยันไว้มหาศาล พระโพธิสัตว์ๆ ผู้ที่สร้างคุณงามความดีๆ เราก็เห็นในตำรับตำราไง

เราได้มาเห็นคนจริงๆ เห็นชีวิตจริงๆ การกระทำจริงๆ แล้วเราได้เห็นกับตาของเรา สิ่งที่ยิ่งใหญ่นี้ก็เป็นความยิ่งใหญ่ของท่าน เราได้รู้ได้เห็น เราได้รู้ได้เห็นมันก็เป็นบุญกุศลของเรา บุญกุศลของเรา เราได้ใช้ชีวิตของเรา ชีวิตหนึ่งได้เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขของเรา นี่ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมมุติสัจจะ อริยสัจจะ อริยสัจจะเป็นความจริงๆ ความจริงต้องเป็นอย่างนี้ ความจริง นี่เรากันความจริงไม่ได้

เวลาเราศึกษาธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราก็บอกว่าเกิด แก่ เจ็บ ตายเป็นเรื่องธรรมดา ทุกคนต้องมีการเกิด มีการแก่ มีการเจ็บ แล้วก็ต้องมีการตายเป็นธรรมดา ถ้าเป็นธรรมดา อนาคตข้างหน้าเราต้องแก่เฒ่า เราต้องชราไปเป็นธรรมดา แล้วเราก็ต้องล่วงไปเป็นธรรมดา ธรรมดาแล้วถ้ามีสติปัญญา ธรรมดาทางโลกเราก็ทำ ทางโลกก็ทำเพราะอะไร เพราะเรามีชีวิต คนเกิดมามีชีวิต ชีวิตนี้มันต้องการปัจจัยเครื่องอาศัย คนที่ขาดปัจจัยเครื่องอาศัยก็เป็นความทุกข์อันหนึ่ง

เวลาอุดมการณ์ของท่าน เห็นไหม ท่านมีอุดมการณ์ต่อสู้กับโรคหิว ความหิวโหยของสัตว์โลกกับความทุกข์ความยากของคน แต่ท่านไม่เอาตัวบุคคล ท่านเอาภาพใหญ่ ต่อสู้กับความหิว ความโหยของคน ที่นี้ความหิวความโหยของคน เราเกิดมา เราเกิดมาเป็นสิ่งมีชีวิต มันก็ต้องมีอาหาร ถ้าไม่มีอาหารมันก็หิวโหยของมัน เราก็ทำหน้าที่การทำงานของเรามา เพื่อประโยชน์กับเรา ประโยชน์กับเรา นี่ดำรงชีพไง ถ้าดำรงชีพแล้ว ถ้าอริยสัจจะ สัจจะขึ้นมาแล้ว อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน สิ่งนั้นร่มโพธิ์ร่มไทรของเราท่านคุ้มครองดูแลเราเพื่อความร่มเย็นเป็นสุขทางโลกใจ แต่ถ้าเอาความจริงๆ คนเราต้องฉลาด พอคนฉลาดก็ทำคุณงามความดี เอาท่านเป็นแบบอย่างทำคุณงามความดี พอทำคุณงามความดีแล้วมันก็เห็นประโยชน์กับเราไง ถ้าจิตใจมันดีขึ้นๆ มันก็อยากจะหาความจริงแล้ว

ถ้าอยากหาความจริง อยากจะประพฤติปฏิบัติ ถ้าอยากประพฤติปฏิบัติ นั้นนะ อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนไง ถ้าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทาง เห็นไหม เราเป็นคนบอกทางๆ พวกเราต้องเป็นผู้ที่ขวนขวายเอง ต้องปฏิบัติเอง มัลโค ทางอันเอก อันเอกตรงไหน อันเอกมันอันเอกในหัวใจใจ เวลาหัวใจที่มันทุกข์มันยาก นี่มันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยากไง ถ้ามีสติขึ้นมา ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม สติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม ศึกษากันมาจนหัวฟู ศึกษา ๕ ประโยค ๑๐ ประโยค ศึกษาทั้งนั้นนะ เขาศึกษามาให้ปฏิบัติ เขาไม่ได้ศึกษามาให้

ไปยึดถือว่าเป็นของตนๆ มันเป็นคนไม่ได้ มันเป็นคนจำ ความจำจำธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราเกิดมา เกิดมาเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนามันเกิดขึ้นมาได้
อย่างไร เกิดขึ้นเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม วิมุตติสังจะ เสวยวิมุตติสุขๆ ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
แล้วบอกอริยสังจะ อริยสังจะให้เราประพฤติปฏิบัติต่างๆ ใจ ถ้าใจทาง มีสติมีปัญญา เราจะ
ชวนชวนของเรา ถ้าชวนชวนของเรา

ทาน ทานคือการกระทำ ทำเพื่อคุณงามความดี คุณงามความดีของใคร คุณงามความดีของผู้
เสียสละ หลวงตาท่านสอนประจำ ผู้ที่เสียสละทานๆ เขาได้หวานได้ไถของเขา เวลาผลออกมา
เป็นของเขาทั้งนั้น ชวนาทำนาก็ได้นา เวลาชวนาเขาเก็บเกี่ยวนะ ข้าวก็เป็นของเขาทั้งนั้น พัน
นาๆ ภิกษุเป็นเพื่อนบุญของโลก เป็นผู้ที่ให้เสียสละ ให้อะไรก็ได้แต่ฟางข้าว ได้แต่ฟางข้าว ได้
แต่ต่อข้าวที่มันอยู่ในดินนั้นนะ นี่ฟางข้าวใจ แล้วไปดินดินอะไรกับมัน โหมบุญตายเพราะลาภ
โหมบุญมันหลงไหลได้ปลื้มไปกับโลกธรรม ๘ ใจ

นี่มันระดับของทาน เราทำบุญกุศลของเราๆ เพื่อให้จิตใจมันเข้มแข็งขึ้นมา ถ้าจิตใจมัน
เข้มแข็ง เราเสียสละไป บุญกุศลคืออะไร คือความสุขใจ ถ้าเรามีเจตนาอยากทำบุญ ทำบุญแล้ว
สบายใจ ทำบุญแล้ว สิ่งที่เป็นแบบว่าเป็นหยากไย่ เป็นขยะในใจ มันปิดทิ้งไปๆ

เวลาวัฒนธรรมอื่น เวลาเช้าขึ้นมาเขาจะไปทำงาน เขาเข้าวัดก่อน เขาไปกราบพระ แล้ว
สุดท้ายเวลาเขาจะกลับบ้าน เขาก็กราบพระ เขาไปกราบพระนะ กราบพระๆ นี่หัวใจ หัวใจอยู่กับ
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก่อนจะไปทำงานก็กราบพระ วันนี้
ขอให้โชคดี ทำงานแล้วให้ประสบความสำเร็จ เวลาจะกลับบ้านก็กราบพระ กราบพระกินนอนอย่า
ให้ฝันร้าย ขอให้ฝันดี เขาก็ทำมาหากินของเขา นี่วัฒนธรรมของเถรวาทเขา

ใจของเรา วัฒนธรรมของเรา เราก็ทุนนิยมๆ ทุนนิยมเข้าไปมันก็เลยเป็นธุรกิจไปหมดเลย
ถ้าเป็นธุรกิจไปมันก็เป็นอย่างนั้นนะ เพราะอะไร เพราะพระบวชมา พระบวชมาต้องมีเป้าหมาย
เป้าหมายคืออยากประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้สิ้นสุดแห่งทุกข์ ถ้าสิ้นสุดแห่งทุกข์ ถ้าเรามีแบบอย่าง
ที่ดี ถ้ามีสติมีปัญญามันจะทำของเรา

แล้วพอทำของเราแล้ว เราเข้าไปวัดนะ เราเข้าไปกราบพระ ธรรมดา แล้วเดี๋ยวนี้มันทุนนิยม ก็เอาพระพุทธรูปไปไว้ที่บ้าน ห้องพระ จะไปกราบพระ ห้องพระไม่เคยเปิดเข้าไปเลย เวลาทุกข์ มันอมทุกข์อยู่ในใจนั้นนะ นี่ไง ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา มันเขากลับพระเอาไว้ในบ้าน

แต่ถ้าเราจะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบพุทธะ กราบหัวใจของเรา กราบ พุทธโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน มันจะเข้ามาแล้ว ถ้ามันจะเข้ามา อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนไง ตนเท่านั้นเป็นผู้ปฏิบัติ ตนเท่านั้นที่จะรักษาหัวใจของตนได้ ถ้าตนรักษา หัวใจของตนได้ เราเกิดในร่มโพธิ์ร่มไทรของในหลวงท่าน แต่เวลาท่านทำคุณงามความดีของท่าน ความดีทางโลก นี่สัจจะความจริง เกิด แก่ เจ็บ ตายเป็นเรื่องธรรมดา การเป็นเรื่องธรรมดา คนที่ยิ่งใหญ่ คนที่ทำคุณงามความดีไว้เวลาตายไป แผ่นดินไหวเลยละ โลกธาตุไหวไปหมดเลย มีแต่ความทุกข์ความโศก เห็นไหม ความทุกข์ความโศกนั้นมันก็เป็นความจริง เป็นความจริงใน สมมุติสัจจะ อริยสัจจะ ความจริงขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ถ้าเราจะเอาความจริงๆ ของเรา เราจะเอาวิมุตติสัจจะ ถ้ามันเป็นสัจจะความจริงขึ้นมา ถ้า สัจจะความจริงขึ้นมา หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ อยู่ที่ไหนก็ได้เวลาเศร้าโศกหายใจเข้า นึกพุท หายใจออกนึกโธ เวลามันเศร้าโศกขึ้นมา นี่ธรรมโอสธๆ ธรรมโอสธจะมาขโมยหัวใจ ของเรา ถ้าขโมยหัวใจของเรา ถ้ามันเป็นถึงคราวของเรา คราวของเราเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา เรามี สติมีปัญหา เวลามันเจ็บป่วยขึ้นมาก็เจ็บป่วยที่ร่างกายนี้ไง ถ้าหัวใจมันขึ้นบาน นี่อริยสัจมัน แสดงตัวแล้วละ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มันแสดงตัวแล้ว มันทุกข์เกิดขึ้นแล้ว สมุทัยคืออยาก ให้มันหาย อยากให้มันคำฟ้า อยากให้มันอยู่ชั่วกาลนาน นี่สมุทัย พอสมุทัย ถ้ามันมีสติมีปัญหา ขึ้นมา เป็นมรรคขึ้นมา เวลามันนิโรธมันก็ปล่อยวางของมัน ถ้ามีสติปัญญา เวลาผู้อื่นเขาเกิด แก่ เจ็บ ตาย เราเห็นแล้ว ด้วยบุญกุศล ด้วยคุณงามความดีของท่าน เรายังสะเทือนใจเลย แล้วถึงเวลา แล้วเราต้องเป็นอย่างนั้นเสียเอง เราเกิดมาแล้วเราแก่ชราภาพไป เราเจ็บไข้ได้ป่วยแล้วเราจะต้อง ดับขันธไป ถ้าดับขันธไป เราจะมีอะไรเป็นสมบัติของเรา ถ้าสมบัติของเรา เราทำบุญเพื่ออุทิศใน หลวง เราทำบุญเพื่อคุณงามความดี นี่คุณงามความดี

การกระทำๆ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน จิตที่มันได้กระทำแล้วมันเร็นเร็งมันอาจ หาญนะ มันเร็นเร็งมันอาจหาญเพราะมันรู้ใจ เราตอกย้ำความคิดอยู่อย่างนี้ ฟังธรรมๆ ฟังธรรม ตอกย้ำหัวใจเราใจ นี่มันเป็นความจริงๆ ความจริงต้องเกิดขึ้นแน่นอน แต่เกิดขึ้นวันใดเท่านั้น ถ้า

เกิดขึ้นวันใดแล้ว ถ้าจิตใจมันเข้มแข็งแล้ว จะเกิดขึ้นนะ มาเลย มันกลัวมือเรียกเลยนะ อยากไปเจอความจริง อยากไปเจอความจริง ถ้าเจอความจริงแล้วมันใช้สติปัญญาของมัน

คูสิ เวลาครูบาอาจารย์เราที่ท่านประพฤติปฏิบัติ ธรรมะอยู่ปากตาย ธรรมะอยู่ปากตายนะ เวลาปฏิบัติขึ้นไปมันล่องลอยทั้งนั้นนะ “นั่งไม่ได้นะ นั่งไม่ได้ เดี่ยวจะพิการ์ นั่งไม่ได้นะ ไม่มีครูบาอาจารย์คอยควบคุม เดี่ยวมันจะสติแตก” นี่จะทำความดีมันละล้าละลังทั้งนั้นนะ แต่ถ้ามันจะทำตามกิเลสตัณหาความทะยานอยาก ทำตามพอใจของมัน โอ้โฮ! เปิดโล่งเลย นี่ไง ถ้าเวลากิเลสมันพาไปๆ มันพาไปอย่างนั้นนะ

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ ขึ้นมา เราประพฤติปฏิบัติให้เป็นความจริงของเรา ถ้าเป็นความจริงของเรา หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ให้มันสงบระงับเข้ามา ถ้ามันสงบระงับเข้ามามันเป็นความจริงของเรา เห็นไหม อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนรู้ของตนเองขึ้นมาในหัวใจ ถ้ามีสติ มีสมาธิ มีปัญญา

จากที่เราศึกษา เราค้นคว้ามา พระพุทธศาสนาสอนให้มีการศึกษา ศึกษาเป็นแนวทางๆ เท่านั้น ถ้าศึกษามาให้ประพฤติปฏิบัติ เวลาปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา ให้มันเกิดขึ้นมาในหัวใจของเรา ถ้ามันเกิดขึ้น อุดตา หิ อุดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน มันซาบซึ่งมาก มันเป็นความมหัศจรรย์ ความมหัศจรรย์จากภายในใจ

ความมหัศจรรย์จากภายนอก เขาบอกว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก สิ่งมหัศจรรย์ของโลก มันเป็นความมหัศจรรย์ มหัศจรรย์เป็นมนุษย์สร้างขึ้นมา มันจะเก่าแก่หรือมันจะสมัยใหม่มันก็เป็นความมหัศจรรย์ของโลก

แต่ความมหัศจรรย์ของใจ ความมหัศจรรย์ของใจไม่มีใครรู้ได้ใจ รู้ได้แต่สุขทุกข์ในหัวใจ นั่นนะ สุขทุกข์เวลามันอมทุกข์นั้นนะรู้ได้ เวลามันพอใจ มันด้วยอามิสใจ ด้วยปรารถนาสิ่งใด สมความปรารถนา มีความสุข มีความสุข เดี่ยวมันก็จะไป แต่ถ้าเป็นความจริงๆ มันเป็นสัมมาสมาธิ จิตของเราแท้ๆ ของของเราแท้ๆ เวลามันสงบขึ้นมามันตั้งใจมาก ถ้ามันตั้งใจมาก ถ้าสิ้นชีวิตไปพร้อมกับเป็นสัมมาสมาธิ เกิดบนพรหมนะ

นรกสวรรค์มันไม่มีอีกละ ถ้าเกิดบนพรหม พรหมที่ไหน เชื่อยังไม่เชื่อเลย ทำยังทำไม่ได้เลย แต่ถ้ามันทำได้ เอ็งจะเชื่อหรือไม่เชื่อนะ เวลาคนทำสมาธิได้ แล้วถ้าเขามีสติปัญญาพอ ส่วน

ใหญ่ทำสมาธิได้แล้วสติปัญญาเขาไม่เข้าใจใจ “อันนี้มันคืออะไร นี่มหัศจรรย์ อันนี้มันคืออะไรนะ” นั่นละหนึ่ง จิตหนึ่ง

เวลาจิตหนึ่งขึ้นมา ใน ๑ โลก กามภพ รูปภพ อรูปภพ รูปภพ อรูปภพ ความเป็นพรหมนี้หนึ่งเดียว ชั้นเดียว เวลาเกิดเป็นพรหมชั้น ๑ เกิดเป็นเทวดาชั้น ๔ เกิดเป็นมนุษย์มีชั้น ๕ เกิดนรกอเวจีนั่นะจิตวิญญาณ

เวลามันเป็นไป สุขโต สุขโตในปัจจุบันนี้มันจะไปสุขโตข้างหน้า จิตมันเป็นปัจจุบันนี้เวลามันตายแล้วจะไปไหน ถ้าเป็นความจริง คนที่เขารู้จริงเขารู้จริงอย่างนั้นใจ แต่ไอ้เราไม่รู้จริงไปเห็นแล้วงงใจ เหมือนมีดั่งค์ ถือดั่งค์ไปถามเขาเลย ดั่งค์จันมันปลอมหรือไม่ปลอม...ก็มันดั่งค์นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันเป็นก็ไม่รู้ ไม่รู้ทั้งนั้นนะ นี่ใจ นี่พูดถึงอำนาจวาสนาของคน ถ้าอำนาจวาสนาของคน ที่เราศึกษา นี่ เราประพฤติปฏิบัตินี้ก็เพื่อความเข้าใจของเรา ถ้าความเข้าใจของเราเวลาเราปฏิบัติไป เอ๊ะ! ไซ้หรือไม่ไซ้ ไซ้หรือไม่ไซ้

ไซ้หรือไม่ไซ้มันก็ละล้าละลังๆ นี่โทษของการศึกษา โทษของการศึกษาเวลาปฏิบัติมันจะมีผลอย่างนี้ เรารู้หมดเลย สติ สมาธิ ปัญญา มรรคผลรู้ทั้งนั้นเลย แล้วมันก็ไม่ได้เป็นจริงสักอย่างหนึ่ง เวลาปฏิบัติไปแล้วมันสร้างภาพ จะเป็นอย่างนั้นนะ สร้างภาพ กิเลสมันพลิกมาหลอกเราใจ เวลามันทุกขมันยากมันก็อย่างหนึ่งนะ ศึกษาความรู้นี้เยอะมาก เวลาปฏิบัติไป ความรู้นั้นมันพลิกแพลงมาเป็นจินตนาการ แล้วจินตนาการไปแล้วละล้าละลังอยู่อย่างนั้นนะ ปฏิบัติไม่ได้ เวลาคนที่มีอำนาจวาสนา เวลาเขารู้แล้ว รู้แล้วก็วางไว้สิ เวลาไม่รู้ก็กลัวจะปฏิบัติผิดพลาด เพราะไม่รู้ถึงต้องศึกษา เวลาศึกษามาแล้วเป็นสมบัติขี้มมา สมบัติของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ของเรา ถ้าของเรา เราต้องปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เป็นสมาธิ เออ! สมาธิ เป็นบ่อยๆ ครั้ง บ่อยๆ ครั้งมีความชำนาญของมัน เวลามันฝึกหัดใช้ปัญญา อ้อ! ภาวนามยปัญญาเป็นอย่างนี้เอง ปัญญาที่เกิดขึ้นจากภาวนามันไม่เกิดจากตำราเล่มไหนเลย มันไม่เกิดจากการศึกษามาจากไหนเลย มันไม่เกิดจากครูบาอาจารย์คอยชี้แนะเลย มันเกิดขึ้นมาจากการกระทำของเรา นี่ปัจจัยตั้ง สันติวิถีโก ปัจจัยตั้งๆ อดตา หิ อดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทาง เวลาปฏิบัติไป โอ้โฮ! โอ้โฮ! นี่ใจ สัจธรรมๆ มันเป็นแบบนี้ มันถึงเป็นสัจจะความจริงในหัวใจ ถ้าเป็นสัจจะความจริงในหัวใจ

ที่เราทำบุญกุศลกัน เราเกิดมา พ่อแม่ก็อยากให้ลูกได้ดี ลูกก็อยากเจอพ่อแม่ที่ดี แต่ในโลกปัจจุบันนี้มันก็เป็นสัจจะความจริง สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นอนิจจัง มันต้องเปลี่ยนแปลงสภาพของมันไป นี่เป็นอริยสัจจะ แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราวิมุตติสัจจะ วิมุตติคือความสุขจริงในหัวใจของเราเนี่ย เรามีโอกาสทำได้ทุกๆ คนนะ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนที่นี้

คุณสมบัติของคนดี เราต้องมีความกตัญญู เรากตัญญูกับพ่อกับแม่ เรากตัญญูกับถิ่นเกิด เรากตัญญูกับผู้มีบุญคุณ คนดี คนดีต้องกตดี คนดีต้องมีความกตดีๆ คนดีต้องมีแนวคิดที่ดี แล้วมันจะพาหัวใจเราไปทางที่ดี

ถ้าคนเลวมันคิดแต่เรื่องเลวๆ คิดว่ามันจะเป็นประโยชน์กับมัน เพื่อผลประโยชน์กับมัน แล้วมันจะไม่ได้อะไรเลย มันจะได้บาปกรรมไง ความคิดที่เลว ทำสิ่งที่เลว มันทำให้หัวใจนี้หนักหน่วง ทำให้หัวใจนี้มีแต่ความทุกข์ความยาก

ฉะนั้น เรามีสติปัญญา เราต้องฝึกหัดใจของเรา เวลามันคิดเลว เบรกไว้ ถ้ามันคิดดี เหยียบคันเร่ง แล้วฝึกหัดให้คิดดีๆ ให้หัวใจของเรามีความกตัญญูกตเวทีกับหัวใจของเราเองไง

ใจของเรามันโง่ มันโง่เพราะมันโดนกิเลส กิเลสที่ว่ามันเลวร้ายมันฉลาด มันควบคุมไว้จนทำให้เราคิดอะไรไม่เป็น แต่ถ้าวันไหนเราพิจารณาของเราด้วยสติปัญญาของเรา ด้วยสติปัญญาของเรานะ แยกแยะของเรา เราจะเห็นความคิดเลวๆ นั้น เพราะกิเลสมันยั่วมันยุมา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานที่มีสติปัญญารักษา มันจะโผล่ขึ้นมา มันจะผุดขึ้นมา ดอกบัวบานกลางหัวใจ ความคิดคุณงามความดีบานท่ามกลางหัวใจของเรา เอวัง